

Kolegamento CH
Rocca di Papa 5. decembra 2015

(Pracovný preklad: Zora K., Viera N. Hanka P.)

NA BUDOVANIE MIERU VYTVÁRAJME ROVNOSŤ

1) **OTVORENIE**

Cristina Montoya: Každý deň do života každého z nás prenikajú dramatické scény z celého sveta. Občas na nás doľahne pocit úzkosti, nemohúcnosti, lebo akoby celý svet žil v stave neistoty, pohotovosti, konfliktu.

Ozýva sa v nás silná potreba mieru.

Je naliehavé naučiť sa spoločne žiť, spoločne kráčať.

Dobrý deň, vítajte na tomto kolegamente. Všetkých vás zdravíme z Rocca di Papa.

Volám sa Cristina, som Kolumbijčanka, z tejto krásnej krajiny, ktorá sa blíži – ako sa ukazuje – k mieru, po viac, než 50-ročnom ozbrojenom konflikte. V tomto období pracujem na doktoráte v oblasti komunikácií a nedávno som začala vyučovať na Univerzitnom inštitúte Sophia v Loppiane.

(pozdrav v španielčine) Saluto in spagnolo tutti i colombiani e tutti quelli che ci seguono da Centro America e da ogni angolo del Sud America. Un abbraccio latino americano per ciascuno di voi.

V sále s nami máme skupiny osôb z rôznych kútov sveta z Egyptu, Alžírska, Kórei, Stredoafrickej republiky, Indonézie, Austrálie a mohli by sme ešte pokračovať.

Ale opýtajme sa Christine, ktorá žije v Damasku: Christine, ako sa máte? Povedz nám o tom niečo.

Christine: Práve som dostala správu, aby som vám priblížila odozvy z komunity v Damasku. Po päťročnej vojne je teraz život veľmi ťažký, mnoho ľudí je bez práce, aj mnoho našich príbuzných i priateľov odišlo, máš dojem, že obyvateľstvo mení svoju tvár. My sa snažíme pokračovať, milovať, prinášať Ideál, ale hlavne chceme poďakovať vám, ktorí sa za nás modlíte! A tiež s obnovenou vierou chceme znova prosiť Ježiša, ktorý sa narodí, o dar mieru pre všetkých, pre Sýriu, ale aj všetky ostatné miesta na zemi.

Cristina: Ďakujeme, Christine, áno, budeme o to prosiť spolu s vami, budeme sa modliť s touto vierou.

Mysliac práve na vás a všetkých tých, ktorí zažívajú bombardovanie, ale iné formy násilia, prišiel nám na myseľ jeden list. Je to list, ktorý napísala Chiara Lubichová v apríli 1944. Vyhľadali sme ho a tak vám z neho prečítam niekoľko riadkov. Vo chvíli medzi jedným a druhým bombardovaním, Chiara píše svojej priateľke Elene:

„[...] využívam poplach, aby som odpovedala na tvoj list. Som na lúke neďaleko úkrytu, zatiaľ čo čakám, že vojdem do tej „diery“ prv, než sa objavia prvé stroje. [...]

Cítim svoju neschopnosť, ale zverujem ju Bohu. Všetko zakladám na viere, ktorá sa nezrúti: verím v Božiu lásku: verím, že Boh ma miluje.“¹

A práve toto by sme chceli urobiť my dnes, pre toto sme sa zišli: aby sme aj napriek všetkému verili v Božiu lásku.

Takže začnime!

¹ Z Chiarinho listu Elene Molignoniovej, z 16.04.1944, v Chiara Lubich *Listy z prvých čias*, Città Nuova editrice, 2010, s. 43-44.

2) TURNÉ GEN VERDE VO VEĽKEJ BRITÁNII

Cristina: A vyštartujeme z Veľkej Británie, presnejšie z Birminghamu, kde viac než dva mesiace hudobná skupina Gen Verde predstavuje svoje nové vystúpenie a koná rôzne tvorivé dielne a koncerty. Zatelefonovali sme im, aby sme sa dozvedeli, ako sa im darí.

Cristina: povedzte, ako ste sa mali vo Veľkej Británii, ako sa vám tam darilo?

Alessandra Pasquali: Usporiadali sme tam jednak akustické koncerty, náš nový koncert "Na druhej strane", a tiež "Star now" [...] počet mladých ľudí, s ktorými sme sa stretli sa nedá vyčísliť, urobili sme workshopy, v ktorých sme pripravovali jednotlivé časti koncertu, na ktorých mladí vystúpia na pódium s nami, vystupujú priamo s nami.

Adriana García: Bolo to úžasné. Vidíš smäd po jednote tak u Sikhov, ako u moslimov, či kresťanov, u ľudí bez viery, u mladíka, ktorí ti ani nepozrie do tváre a potom sa rozhodne zmeniť život.

Cristina: Bolo ťažké im hovoriť o dialógu, o stretnutí, o mieri?

Alessandra Pasquali: Áno, a to aj preto, že toto turné robíme v osobitnej situácii; ale teraz viac ako inokedy to má cenu, lebo treba hovoriť o mieri, nádeji. Dokonca mladí ľudia, s ktorými sme sa stretli nečakali na nič iné... V rámci workshopov našli čosi svoje, čo nepoznali. Nádej sme im nedali len pesničkami, ale oni sami ju objavili v sebe, [...] lebo sami si urobili skúsenosť s nádejou.

Adriana Martins: [...] nadviazali sme mnohé medzináboženské i ekumenické kontakty: pre všetkých to bol ako nádych dobrého vzduchu, pre nás i pre celú komunitu. [...] cítili sme, že nestačí byť len dobrými kresťanmi, dobrými moslimami, dobrými budhistami, ale že musíme byť spolu, bolo cítiť túžbu byť spolu, svedčiť o mieru, ktorý je možný, ak sme jedno.

Alessandra Pasquali: Môžete nás sledovať na sociálnych sieťach, na Facebooku, a máme aj App Gen Verde.

Dievča: Páčila sa mi táto príležitosť spoločného stretnutia, byť jedno, spievame akoby to bol jeden človek. Sú to preteky, v ktorých ale nie je nikto vpredu ani vzadu, cieľom prechádzame všetci spoločne.

Chlapec: Pracovať s Gen Verde bola skutočne dôležitá vec; osobne zažiť silu otvoreného a pozitívneho dialógu, skutočne fantastické.

Prof. Gerald Pillay, rektor Liverpool Hope University: Nevyhýbali sa ťažkým otázkami a nechajú pocit nádeje, je to pre nás všetkých dnes večer výzva.

Bhai Sahib Ji, duchovný líder Sikh: Myšlienky sú veľmi silné! Práve toto potrebujeme. Všetky tieto kladné hodnoty dnes potrebujeme, a oni to predstavili účinným spôsobom. Dotkli sa našich srdc.

Cristina: Ďakujeme Gen Verde! Vašou hudbou prinášate v prvej línii posolstvo mieru a jednoty!

3) BISKUPI Z RÔZNYCH CIRKVI V ISTANBULE

Cristina: A z Birminghamu sa teraz prenesieme do Turecka, do Istanbulu, starobylého Konštantinopolu.

Práve sa tam skončilo stretnutie biskupov zastupujúcich 16 kresťanských cirkví. Prijala ich tam jeho Svätosť patriarcha Bartolomej. Cesta k plnej a viditeľnej jednote kresťanov je náročná, ale robia sa aj odvážne kroky. Pozrime sa na to.

Titulok: 25. novembra 2015 / Ekumenické stretnutie biskupov / Ostrov Halki (Turecko) / Kláštor Najsv. Trojice

Patriarcha Bartolomej I: *Dnes som vystúpil na tento vrch ešte šťastnejší, pretože som tu stretol všetkých vás, ktorí ste ma prišli pozdraviť pri vchode do školy, tak ako v rodine.*

Speaker: *Na ostrove Halki, niekoľko kilometrov od Istanbulu sa nachádza kláštor Najsvätejšej Trojice. Tu sa zišli biskupi 16 rôznych cirkví. Od roku 1982 ich každoročné stretnutia sú zamerané na posilnenie ich spoločenstva vo svetle spirituality jednoty.*

Elpidophoros Lambriniadis, Metropolita v Burse, ekumenický patriarchát v Konštantinopoli: *Halki bolo stále laboratóriom jednoty medzi kresťanmi. (...) Preto účasť biskupov z rôznych cirkví tu, ktorí sa spoločne modlia, spoločne zhovárajú a spoločne kráčajú po týchto cestách, myslím, že bolo veľmi dobré a múdre rozhodnutím jeho svätosti patriarchu Bartolomeja, ktorý, ako viete, skutočne miluje Katolícku cirkev a má priateľské kontakty a v lásku k Hnutiu fokoláre.*

Patriarcha Bartolomej I: *A práve skrze túto úprimnú lásku, skrze tieto stretnutia, bez „ak by“ a bez „ale“, sa môžeme stretnúť v tejto rozmanitosti darov.*

kard. Francis Kriengsak arcibiskup z Bangkoku (Thajsko): *Každá cirkev môže druhým niečo dať alebo povedať, preto ak máme postoj počúvania a otvorenosti, viac sa pochopíme.*

Maria Voce (Emmaus) prezidentka Hnutia fokoláre: *My, s našimi silami, nie sme schopní uskutočniť jednotu. Jednota je vo svojej podstate dielom Božím, iba Božím. Chiara si tým bola istá, preto napísala: „jednota je príliš veľká vec (...) Je to Ježišov Ideál. On prišiel na zem, aby medzi všetkými ľuďmi ustanovil jednotu s Otcom skrze seba a tiež jednotu ľudí medzi sebou. On vytvára jednotu.“*

Athanasios Bernard Canepa, Koptsko-pravoslávna cirkev (Francúzsko): *Je to skutočne tá jednota, po ktorej túžime, jednota v Kristovi v tej istej viere, v tej istej láske v rozličnosti, v rozdielnosti.*

Titulok: 28. novembra 2015 / “Pakt vzájomnej lásky” / Kadikoy (Kalcedónia)

Biskup Amir: *Unidos em nome de Jesus, prometemos por toda a nossa vida...*

Emanuel Aydin, Sýrska pravoslávna cirkev (Rakúsko): *Pakt lásky, pakt jednoty, ktorý tu konáme, pre mňa znamená, vedieť druhého prijať. Každý z nás pochádza z krásnej záhrady, je ako kvet a tento kvet, táto rozmanitosť kvetov vytvára jednotu, krásnu kyticu kvetov.*

Ake Bonnier, Luteránska cirkev (Švédsko): *V tejto chvíli sme sa podpísali a objali sa, aby sme ukázali, že moja cirkev je ich cirkvou, že ich cirkvi sú mojimi cirkvami. Spoločne sme jedno.*

Titulok: 28. novembra 2015 / Istanbul

Sahak Maşalyan, Arménska cirkev v Konštantinopoli: *Cítiš, že vo svete nie si sám, lebo keď si v menšine, cítiš tlak väčšiny a cítiš sa malý, ty a jednotlivé komunity (...) Ale stretnutia ako toto (...) sú pre nás určitá podpora, prinášajú nám nádej a solidaritu. (...)*

Brendan Leahy Katolícka cirkev (Írsko): *Je nás tu 40 biskupov, a 40 to je veľa, lebo predstavujeme mnoho cirkví, ale ak sa pozrieme na svet, je nás málo. Ale keď prišiel Ježiš na túto zem, bolo to na jednom presnom mieste a na určitý obmedzený čas, a malo to obrovský dopad. Myslím, že budujeme medzi sebou skutočnosť vzájomnej lásky, ktorá bude mať vplyv; pravdepodobne dôsledok nebudeme hneď vidieť, ale verím, že táto rozmanitosť cirkví, ktoré spolu žijú jeden celý týždeň, ktoré sa snažia mať radi v malých veciach, priťahujú Ježišovu prítomnosť a on medzi nami robí skutočné zázraky.*

Titulok: 29. novembra 2015 / Vešpery na sviatok apoštola Andreja Turecko / Istanbul,

Speaker: Vo Fanare, ktorý je gréckou štvrtou v Istanbule, sa nachádza sídlo ekumenického patriarchátu v Kostanštinopoli. V katedrále sv. Juraja sa každý rok koná slávnostná spomienka na sv. Andreja, patróna Pravoslávnej cirkvi.

Patriarcha Bartolomej: *Úlohou všetkých je ohlasovať trpiacemu ľudstvu nové časy, a to s odvahou, ako naša Chiara, ktorá sa nebála ohlasovať mier uprostred vojnovnej hrôzy. (...) Svätý apoštol Andrej nepochyboval pri stretnutí s Učiteľom, a ani Chiara nepochybovala, keď sa mu zverila.*

kard. Kurt Koch Pápežská rada pre pozdvihnutie jednoty kresťanov: *Som presvedčený a veľmi vďačný za túto skupinu biskupov z rôznych cirkví, ktorí sa stretli a hľadajú jednotu. (...), že Hnutie fokoláre už od začiatku sa ekumenicky veľmi angažovalo (...) myslím hlavne v duchovnom ekumenizme, pri prehlbovaní plameňa jednoty.*

Titulok: 30. novembra 2015 / Božská liturgia sv. Andreja / Istanbul

Patriarcha Bartolomej I: *(...) Aj my, vedomí si našej zodpovednosti, nepochybujeme o ceste, na ktorú sme sa vydali pri stretnutí našich cirkví, pri stretnutí našich vier, pri stretnutí s trpiacim ľudstvom, pretože zvíťaziť môže iba láska.*

4) DOKTORÁT H.C. ZA KULTÚRU JEDNOTY PATRIARCHOVI BARTOLOMEJOVI I.

Cristina: A vzťahy medzi cirkvami nadobudli dorazili v októbri do mimoriadnej etapy, a to, keď Univerzitný inštitút Sophia v Loppiane odovzdal Čestný doktorát z kultúry jednoty jeho Svätosti patriarchovi Bartolomejovi I..

Piero Coda, riaditeľ Univerzitého inštitútu Sophia nám objasní význam tejto udalosti.

Piero Coda, riaditeľ Univerzitého inštitútu Sophia: *Príchod patriarchu Bartolomeja I. do Loppiana považujeme za skutočnú udalosť, udalosť jednoty [...]. Je to plod dlhoročnej cesty, ktorá má svoje korene v stretnutiach medzi Chiarou a patriarchom Athenagorasom, a ten sa potom s láskou rozvíjal v predchádzajúcich desaťročiach. Potešil som sa, že sa to udialo práve v 50. jubilejnom roku existencie Loppiana. Patriarcha predtým nikdy nenavštívil Loppiano a tak to bolo stretnutie s Dielom v Loppiane, ktoré je v istom zmysle expom Diela.*

Dozrel okamih odovzdania tohto verejného ocenenia za Kultúru jednoty menom tejto univerzity, pretože epizódy, udalosti jednoty, ktoré sa udiali v uplynulých rokoch a ktoré sa rysujú do budúcnosti, poukazujú na kultúru, teda na určitý spôsob života, na spoločnosť, bratstvo. A tak sme udelili tento doktorát Bartolomejovi, prečo? Pretože je postavou vytvárajúcou jednotu, pretože je dedičom posolstva patriarchu Athenagorasa, ktorý mal s Chiarou tento vzťah, a pretože bol aj poslednou významnou cirkevnou osobnosťou, ktorá navštívila Chiaru v nemocnici Gemelli, keď bola chorá.

Túto udalosť vidíme v strede cesty dialógu v prospech charizmy jednoty s cirkvou kresťanského východu, a to nadobudlo hneď široký rozmer, pretože pápež František [...] zaslal pozdrav, v ktorom vkladá túto skutočnosť medzi významné udalosti na ekumenickej úrovni.

Pápež František a patriarcha Bartolomej žijú v mimoriadnom súzvuku, čo je zaiste plodom Ducha Svätého. Bolo to zjavné z radosti a dojatia, s ktorou patriarcha Bartolomej prijal posolstvo pápeža Františka. Táto udalosť nadobudla hlboký ekumenický význam, ako významná etapa na ceste k plnej a viditeľnej jednote medzi dvomi cirkvami, ktorá teraz nadobudla novú dynamiku.

Patriarcha Bartolomej I: [...] jednota v Kristovej pravde znamená chápať odlišnosť s láskou, v dialógu a ochote. Aj občianske inštitúcie – ak budeme schopní ich „premeniť“ touto pozornosťou voči odlišnému – budú vedieť pochopiť, že odlišnosti sú darom a nie protikladom, bohatstvom a nie nerovnováhou, životom a nie smrťou. [...]

Piero Coda: Ekumenizmus potrebuje dostať opäť krídla, nové vanutie a charizma jednoty je tu práve pre toto. A tak sa zrodil návrh [...] založiť na Univerzite Sophia katedru, na ktorej by mohli katolíci a pravoslávni spoločne študovať význam tohto veľkého dedičstva a nanovo ho oživiť, oživiť v súčasnom ekumenickom kontexte.

Patriarcha sa tu stretol aj so študentmi [...] a vyslovil myšlienku z Knihy proroka Izaiáša, ktorá sa uvádza aj v Liste Hebrejom: „Hľa – ja, patriarcha – i deti, ktoré mi dal Boh.“ Mám pocit, že on v týchto mladých ľuďoch študujúcich a žijúcich kultúru jednoty, hľadajúcich pravdu, vidí konkretizáciu toho, po čom jeho srdce túži, čo si jeho srdce praje.

5) DIALOG S MARIOU VOCE (EMMAUS) A JESUSOM MORANOM

Cristina: Maria Voce Emmaus, dve významné udalosti v línii toho, čo Chiara tak výrazne rozvíjala.

Ty si žila v Istanbule 10 rokov, ale sledovala si tieto skutočnosti až dodnes. Mohla by si nám povedať: ako ich ty vnímaš?

Emmaus: Vyvoláva to veľmi silný dojem, už len počuť posledné slová patriarchu Bartolomeja v Loppiane, ma priviedlo ku chvíľam prežitým v Istanbule, kde sme sa všetci stretli ako deti jediného otca. Skutočne, znovu sme sa presvedčili o jeho otcovskom i bratskom postoji. Videli ste to všetci aj z gest k nám, z prijatia, ktorým nás obdaroval, ale aj na oficiálnych ceremóniách, dokonca hovoril po taliansky aj so svojimi, aby takto poctil skupinu, ktorá sa tam rozhodla urobiť svoje stretnutie.

Skutočne vnímali sme toto všetko.

Tiež chcem povedať, že vnímaš, že Istanbul má osobitnú milosť, dalo by sa povedať, a že ona je akoby dušou histórie tohto mesta. Toto mesto sa ohromne rozrástlo, myslím, že je teraz ešte krajšie, otvorenejšie, s opravenými cestami, rozvinuté v mnohých smeroch, a tak som mala pocit, že je to skutočne jedno mimoriadne mesto, špeciálne práve preto, že tam existuje toto

spolužitie kultúr, národov, náboženstiev, kresťanov všetkých cirkví, ktoré je mostom nielen medzi Východom a Západom, a tiež skutočným mostom preklenujúcim z jednej strany na druhú Bospor, ale aj ideálový mostom stretnutia všetkých týchto skutočností.

V tomto prostredí stretnutie rôznych cirkví naberalo na význame, na sile, pretože je to aj oblasť rozvoja prvotnej Cirkvi, života prvých kresťanov. V oblasti Malej Ázie šírili kresťanstvo prví apoštolí. Pomyslela som si: pozri, vraciame sa k prvým časom, ako to zvykneme hovoriť aj v Hnutí, že sa treba vrátiť do prvých čias. Aj títo biskupi, v istom zmysle, sa vrátili do prvých čias svojich cirkví, do prvých čias, v ktorých bola jedna Cirkev. A to vnieslo do všetkých biskupov aj mocnú nostalgiu, túžbu po jednote Cirkvi. Lebo jednotu medzi sebou skutočne zažili, už si ju medzi sebou vytvorili práve zásluhou charizmy jednoty, ktorou sa cíti každý živený, cítil sa jej synom a tiež majú aj jasný úmysel túto jednotu šíriť ďalej.

Dokonca sa mi až chcelo povedať: už sa viac ani nehovorí o ekumenizme, ale môžeme hovoriť o krokoch už vytvorenej jednoty, hoci ju treba stále zdokonaľovať.

Ktosi povedal: „Takže jednotu je už vytvorená?“ Chcelo sa mi odpovedať: „Áno, už je vytvorená, ale jednotu je Boh, preto nikdy nebude celkom hotová, veď ani v rámci jednej cirkvi jednotu nie je nikdy úplná. Preto medzi jednotlivými cirkvami je potrebná cesta.“ A mám dojem, že túto cestu budujú tieto kroky, ako bol krok vzájomnej lásky, bola to slávnostná chvíľa v chráme, kde sa každý biskup naplno stal bratom druhého a pre každého sa cirkev druhého stala jeho, bola to skutočnosť. A všetci sa z toho radovali, bolo to svedectvo.

A táto radosť vychádzala do ulíc tohto mesta, ktoré aj napriek svojej veľkosti je harmonické, je čoraz väčšie, ale ešte dnes má svoju identitu a táto identita mu dáva dušu a to môže byť posolstvom pre celú Európu a svet, možnosťou mierového spolunažívania, pravej jednoty medzi mnohými ľuďmi, byť skutočne príkladom a posolstvom.

Stretnutie ma hlboko oslovilo a musím povedať oslovila ma pozornosť, láska, ktorú prejavil patriarcha Bartolomej aj voči mojej osobe, keď povedal, že naše priateľstvo pretrváva. Povedala som mu: „Svätosť, vy sám toto priateľstvo pestujete, pretože pri každej vašej návšteve Ríma sme sa stretli!“ A on: „Áno, ale aj vy, vždy som od vás našiel kvetiny, vždy som vo svojej hotelovej izbe niečo našiel.“ Alebo vo chvíli, keď všetkým účastníkom posvätnéj liturgie rozdával požehnaný chlieb, ktorý rozdával na konci liturgie, chcela som k nemu pristúpiť, ale voľakto ma zastavil, lebo k nemu prichádzal niekto iný, ale on sa obrátil ku mne a hovorí: „Pod', Emmaus.“, akoby chcel vyjadriť: musíš tu byť... a videli ste, že ma aj chytil za rameno.

Bola v tom skutočne otcovská láska, ale v tejto láske bolo cítiť patriarchu Východu, ktorý objíma svojím pohľadom, ktorý si váži rozdielnosť, ktorý sa obohacuje druhými a obdarováva svojím bohatstvom, skutočne objíma všetky cirkvi. V týchto chvíľach sme všetci cítili jeho objatie, objatie tejto veľkej cirkvi, ktorá bola veľká a ešte takou môže byť. Takže toto.

Cristina: Vďaka, Emmaus.

Emmaus: Vďaka vám.

6) HOLANDSKO – POSKYTNOUT DOMOV

Cristina: A nemôžeme dnes nespomenúť utečencov. V Holandsku, v Amsterdame Hnutie fokoláre otvorilo a dalo k dispozícii jednu svoju štruktúru početnej skupine mladých utečencov.

Laura van Dun - Holandsko: V posledný zářijový sobotě nám zavolali z miestního úřadu, že se hledá naléhavě místo pro skupinu uprchlíků. Sešli jsme se, podívali se spolu na situaci a řekli jsme si, že je to naše šance, jak žít heslo "Otevři své hranice". Pustili jsme se hned do práce: vyklidili jsme sály, abychom do nich nastěhovali patrové postele, přichystali jsme jídelnu, nakoupili jídlo, hry,

vše, čo mohla skupina ľudí potrebovať, i keď sme nevedeli, kto to bude. Pak nám telefonovali podruhé, že je to skupina 118 mladých ľudí bez rodičov, od 15 do 17 let, ktorí prišli o rodičov počas cesty alebo zostali v ich rodnej zemi.

Enno Dijkema - Holandsko: Všichni přežili cestu přes Středozevní moře a měli za sebou hroznú zážitky. Nabídlí jsme jim normální život, jako pro mladé, snažili jsme se je mít rádi, hrát si s nimi, tančit, také jsme je doprovodili do mešity a na různé obřady.

Laura: Mnozí dobrovolníci z blízkých zemí nabídli pomoc: kněz, který umýval nádoby, zaměstnanci místního úřadu, kteří hráli ping pong, profesionální fotbalisté, učitelé tance, učitelé z okolních škol, kteří je učili holandsky. Tato skupina nejrozděnějších lidí společně pracovala pro to, aby tito mladí lidé měli domov.

Enno: Po dvou a půl týdnech bylo velmi těžké se rozloučit s těmito uprchlíky, museli jsme vztahy přerušit.

Laura: Pak jsme je šli navštívit do center, kde nyní žijí, abychom s nimi byli, hráli si s nimi. Vidíme, že se jim po nás stýská a nám po nich.

7) SIGN UP FOR PEACE

Cristina: Ako v Holandsku, tak aj na iných miestach vo svete sa zrodili iniciatívy prijatia: v Káhire, Hongkongu, v rôznych mestách Talianska, na Slovensku.

Ale vieme, že len to nestačí, potrebné je ovplyvniť verejnú mienku. Preto vám pripomínáme, aby ste podpísali výzvu *Podpis za mier*. Môžete to robiť kliknutím na stránke signupforpeace.cf. Táto výzva bude potom odovzdaná hlavám štátov a Organizácii spojených národov.

8) TALIANSKO – OČAMI MILOSRDENSTVA

Cristina: O tri dni pápež František otvorí v Bazilike sv. Petra svätú bránu. Ale rok milosrdenstva už začal v Bangui, hlavnom meste Stredoafrickej republiky.

Maliar Michel Pochet chcel vyjadriť sa svojich obrazoch milosrdenstvo; výstava sa konala vo Florencii, v Medzinárodnom centre La Pira.

Speaker: V srdci Florencie sa dá prejsť jednou nenápadným prechodom k známemu miestu: Medzinárodnému študentskému centru Giorgio La Pira, miestu stretnutia a dialógu tých, ktorí prichádzajú do Florencie z rôznych častí sveta.

Chlapec: Som z Konga, z Brasavile Afrika.

Chlapec: Ja som z Francúzska, z Paríža.

Dievča: Kolumbijčanka.

Dievča: Ja som Argentínčanka.

Dievča: Ja som z Istanbulu, Turecko.

Chlapec: Ja som z Filipín.

Dievča: Ja som Číňan, z Kantonu.

Speaker: Od začiatku roku 1978 toto Centrum poskytlo prijatie vyše 30.000 mladým ľuďom formou praktickej pomoci, študijným zameraním, priateľstvom, ale aj duchovnou a kultúrnou

podporou. Svojho času ho založil florentský kardinál Giovanni Benelli. Centrum čerpá inšpiráciu z myšlienok dvoch významných postáv budovania bratstva medzi národmi, a sú to Giorgio La Pira a Chiara Lubichová.

Maurizio Certini, riaditeľ Medzinárodného centra La Pira: Centrum sa zrodilo [...] z perspektívy zjednoteného sveta, aby práve Florencia, ktorá je malou bránou otvorenou k celej Európe a má vo svojich koreňoch pohostinnosť, aby bola pripravená dávať, ale aj prijímať a učiť sa od všetkých.

Silvia Hallak, Sýria: S Centrom La Pira máme výborné skúsenosti už 30 rokov. [...] Totiž cudzinec potrebuje niekoho, kto by mu prejavil svoju lásku, bratstvo. A oni robia túto prácu [...]. A táto výstava hovorí o milosrdenstve a o našej spoločnej ceste, o našej láske k Bohu.

Speaker: Boh je Milosrdenstvo je názov výstavy v priestoroch Centra La Pira. Niekoľko svojich diel tu vystavuje francúzsky umelec Michel Pochet.

Michel Pochet: Keď pápež vyhlásil svätý rok milosrdenstva, pomyslel som si: čo by mohlo znázorňovať milosrdenstvo človeku, ktorý nie je osobitne nábožensky založený? [...] Namaľoval som proroka Rafaela, a tam som si uvedomil, že ním by sa mohla vyjadriť predstava o starostlivom Bohu, použijúc výraz, ktorý teraz často opakujem: oči v tvare ryby – lebo práve Rafael uzdravil žlčou z ryby otca mladého Tobiáša. A tak som si pomyslel: „veď tá rybia žlč sú slzy v očiach“. A pochopil som: Boh sa o nás stará a plače s nami, to je jeho spôsob starostlivosti, Boh milosrdenstvo je ten Boh, ktorý plače s nami.

Rav Joseph Levi – hlavný rabín Florencie: Milosrdenstvo je ústrednou témou hebrejskej biblie, židovstva [...]. Milosrdenstvo je rozmer, ktoré pripomína všetkým nám kým sme, ako sa predstavíme pred Bohom, v hlbokkej pokore a s veľkou chuťou pomôcť druhému pokornému vedľa nás, ktorý je nositeľom božského v sebe tak, ako my.

Mohamed Osman – Somálsko (prvý riaditeľ Združenia islamskej kultúry vo Florencii): Milosrdný Boh je aj u nás moslimov, prvý verš v Koráne začína práve „v mene milosrdného a láskavého Boha“. Tento milosrdný Boh je práve to, čo zakúšame už mnoho rokov v Centre La Pira a čo chceme stále s odvahou prinášať, preto sa nenecháme ničím vystrašiť.

09) DIALOG S JESUSOM MORANOM

Cristina: Silné poslanstvo. Ješús Moran, ale prakticky, čo je milosrdenstvo?

Ješús: Myslím, že tieto zábery to veľmi dobre vyjadrujú. Milosrdenstvo je veľmi bohatý pojem aj zo sémantickej stránky, čo do významu. Stačí si pomyslieť na slová, ktoré zvyčajne spájame so slovom „milosrdenstvo“. Napríklad hovoríme o intímnom milosrdnom súcite, mať milosrdný súcit, teda čosi veľmi vnútorné, čo sa nás hlboko dotýka.

Židia tento pojem vyjadrujú slovom *rahamin*, ktorý označuje materské lono, matkino vnútro. Byť z hĺbky vnútra milosrdný k druhému, najmä trpiacemu, k odvrhnutému, to, čo by cítila matka k svojmu trpiacemu synovi.

Hovoríme tiež o „milosrdnom pohľade“, teda milosrdenstvo nie je len cit, ale aj pohľad, existenčný postoj, to znamená dávať prednosť spravodlivosti, uprednostniť posledných, uprednostniť odpustenie, vytvárať inú kultúru.

A po tomto dokumente by som ešte dodal: aj slzy milosrdenstva.

Cristina: A čo má spoločné toto milosrdenstvo s dnešným svetom, v kontexte v ktorom žijeme?

Jesús: Myslím, že milosrdenstvo, práve kvôli svojmu sémantickému bohatstvu, má aj milosť všetkých nás spojiť. V prvom rade je to náboženský pojem, ako sme videli, významný vo všetkých náboženských tradíciách: u moslimov, židov, ale aj pre budhistov, napríklad, teda aj pre východné náboženstvá a pre kresťanstvo. Je to spoločný pojem pre všetky kresťanské vyznania, myslím tým jeho ústredné postavenie v cirkvách reformy.

Ale nie je to čisto náboženský pojem. Ak si pomyslíme, napríklad, aj v štúdiách Maxa Hellera, z prvej polovice 20. stor. sa hovorí o sympatii, alebo v nedávnych Rifkinových prácach o empatii, aj oni laickým spôsobom hovoria o milosrdenstve.

Teda rok milosrdenstva je rokom, ktorý nás všetkých spája pri vytváraní iného sveta a postojom milosrdenstvom proti kultúre násilia.

Cristina: Vďaka, Jesús.

10) OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ, OTÁZKA SPRAVEDLNOSTI

Cristina: V týchto dňoch sa v Paríži koná svetová konferencia o zmenách klímy Cop21. Táto situácia zahŕňa celú našu planétu a všetkých nás.

Speaker: Pro životní prostředí není v celosvětovém měřítku jiná šance: buď ho zlepšíme, anebo ho zničíme.

Bylo by to "smutné a katastrofální, pokud by osobní zájmy převážily nad společným dobrem", opakuje papež František v Nairobi a napomíná ekonomické mocnosti a bohaté země. Naše zraky jsou upřené k mezinárodní klimatické konferenci.

Simone Borg velvyslanec, Malta, Climate Action, Cop21 Paříž (anglicky):

Konference v Paříži představuje historický moment, protože se schází přibližně 192 států, aby došly k dohodě, o které se jednalo dlouhý čas, dohodě, která by přinesla světu budoucnost, která zaručí, že teplota zeměkoule zůstane stabilní.

Bude velmi záležet na dobré vůli a na tom, zda se budou účastníci vnímat pohledem bratrství. Pokud nemyslíme na budoucí generace, pokud bohaté státy nebudou myslet na státy zranitelnější, jako malé ostrovy v Pacifiku, jako malé africké národy, které trápí sucho, pak neudělají nic. Neudělají nic, pokud nebudou mít dobrou vůli a ducha bratrství.

Speaker: "Životní prostředí a spravedlnost, otázka zodpovědnosti a účasti", právě to bylo ústřední téma 230 soudců a prokurátorů, lesníků, inženýrů životního prostředí, docentů práv ze 4 kontinentů.

Před ekologickou katastrofou nás neochrání hranice. Všichni jsme zodpovědní vůči všem. Životní prostředí se stává otázkou spravedlnosti, práva všech na pitnou vodu, na neznečištěné prostředí. Mnohé příspěvky definují životní prostředí jako *právní dobro*, které má ekonomickou hodnotu, ale i duchovní a estetickou ve vztahu k člověku, v přítomnosti a v budoucnosti.

Socorro Guedes Moura – soudce Manaus Brasile : *Amazonie, kde máme největší řeku co do objemu vody a také největší deštný prales na světě. Všichni ho považují za plíci lidstva. Před několika dny jsme tu měli obrovský mrak, který velmi znepokojil obyvatele hlavního města, zapříčinil mnohým problémy dýchacích cest. Je to důsledek kácení pralesa sousedním státem. Jako*

soudce se snažím nejen zabrániť podobné činnosti, ale také se snažím pôsobiť na citlivosť. Naši mladí ľudia sa snažia organizovať rôzne aktivity, čistia rieky a tak ukázať celému národu, že táto péča musí byť starosťou nás všetkých.

Luca Fiorani, Národný podnik udržiteľnej energie a udržiteľného rozvoje - Itálie: Schopnosť človeka robiť dobro, nemôže zničiť žiadny systém. Človek to bude môcť zvládnuť. Pokiaľ zmeníme životný štýl, ovplyvníme veľké ekonomické mocnosti a politické mocnosti. Pokiaľ si zakúpim výrobok, ktorý je šetrivejší k životnému prostrediu, i keď ma to treba stojí o trochu viac, nutím nadnárodné podniky vyrábať produkt, ktorý bude šetrnejší k životnému prostrediu. Je to má voľba v ekonomickej oblasti. Jistě se pak musíme snažit ovplyvniť i veľké osobnosti, ktoré robia veľké rozhodnutia o budúcnosti ľudstva.

John Mundell, ktorý je členom Eco-One, ekologickej iniciatívy Hnutia fokoláre, vynalezl "hraciu kostku zeme". Každý deň niekto hodí kostkou a pustí sa do toho, čo padlo. Chvilu začať je nyní. Nečekejme, nedebatujme, ale dnes urobíme niečo pre životné prostredie.

11) BEIRUT – MÔŽE SA ZRODIŤ NOVÝ LIBANON

Cristina: Urobme teraz niečo pre životné prostredie, presnejšie, oboznámme sa s tým, ako v Beirute vyriešil zložitú otázku odvozu domového odpadu. Sami si vyhrnuli rukáva, pozrime sa ako.

Mona Farhat právnička, Beirut (Libanon): Libanon už nejaký čas prežíva mnoho kríz, mnoho problémov na politickej, sociálnej a ekonomickej úrovni. Ale už štyri mesiace musel čeliť veľmi závažnému problému: problému s odpadom. Z dôvodu uzavretia jednej skládky odpad zostával na uliciach, vytvorili sa ho hromady a štát nevedel nájsť riešenie.

A tu ako svetlo v tme žiari združenie s názvom „Offre joie“ (Dávaj s radosťou), ktoré nabádalo obyvateľstvo vyjsť do ulíc a „upratať“ smeti. Ľudia prišli, priniesli si rukavice, masky a začali recyklovať, čo sa dá recyklovať, najmä plasty.

Skúsenosť, ktorú sme urobili so skupinou mladých ľudí z Fokoláre bola naozaj krásna. Začali sme pracovať s odpadom a uvedomili sme si, aké úsilie si to vyžaduje. Upratili sme hory odpadu a prítomní pri tom boli kresťania, moslimovia, lekár, inžinieri, jednoduchí občania, študenti, žiaci ... Za 8 hodín práce so 40 dobrovoľníkmi sme upratili 22 ton odpadu, zhruba za 1000 dolárov. Odpratali sa tým hory nenávisti, sebeckta a porazili sme korupciu ...

Ale naša skúsenosť nekončí tu. O týždeň neskôr sme šli do väznice, do najväčšej väznice v Libanone, kde sa odpadky hromadili viac než štyri mesiace pred väzňami. Keď sme tam išli, cítila som, že tak ako Ježiš vzal na seba hriechy sveta, aj my sme mali možnosť vziať na seba problém s týmto odpadom... Domov sme sa vrátili premenení a s pocitom, že sa rodí nový Libanon.

12) OD KOMUNITY FOKOLÁRE NA OSTROVOCH KIRIBATI

Cristina: Počuli sme, že teplota planéty sa naďalej zvyšuje, niektorým ostrovom hrozí zaniknutie v oceáne. Jedným z nich je Kiribati, v Polynézii. Práve na tomto ostrove, ktorý by za niekoľko desaťročí mohol zaniknúť, sa rodí nový život. Vypočujme si tento príbeh.

Bobbie: V červenci dve fokolárinky a jedna volonterka z Austrálie podnikly cestu na ostrov Kiribati v Južnom Pacifiku, na púli cesty medzi Austráliou a Severnou Amerikou. Je to potretie, čo sa ľudia z fokoláre vydávajú do Tarawy, hlavného a najpočetnejšieho mesta z rady 33 korálových ostrovov.

Kiribati je známý tím, že je to jedno z nejvíce ohrožených míst, kterému hrozí osud, že v příštích desetiletích zmizí kvůli vzestupu moře v důsledku oteplování klimatu.

Vesnička Buota, kde bydlí převážná část komunity fokoláre, je jedním z nejvíce zapomenutých a chudých míst země, kde nezaměstnanost dosahuje téměř 88%; dostat se do této oblasti je velmi těžké, protože cesty jsou neudržované. Většina obyvatel se žije vlastním hospodařením – zemědělstvím, což je velmi náročné, protože pozemky jsou znečištěné erozí z moře a rybolovem. Nachází se tu základní škola a mateřská škola, kterou založili členové Hnutí fokoláre. Pro zlepšení sociální a pedagogické úrovně rodin a dětí ve vesnici, Hnutí fokoláre ve spolupráci s neziskovou organizací AMU – Sdružení pro sjednocený svět, rozvinulo malý projekt jehož součástí je mateřská škola a středisko pro pomoc ženám.

Makè: Teď, 2 roky po otevření školy, nachází hnutí cesty pro řešení některých problémů místních obyvatel. V mateřské škole je 50 dětí od 3 do 5ti let, je tady centrum pro ženy a rozvíjí se malé řemeslné podniky, pekárna, a výroba ledu.

Bobbie: “Kostka lásky” je základní pedagogický nástroj učitelů. Je to životní styl, který si děti přinášejí domů: „milovat jako první “ a “milovat všechny “ přineslo změny do rodin, kde domácí zneužívání, důsledek chudoby a přelidněnosti, přináší sérii sociálních problémů. Kostka lásky se používá v mnoha mateřských školách v Tarawe a dostala se i na některé další ostrovy.

Bobbie: Obyvatelé Kiribati jsou národem víry a prokazují velikou odolnost vůči ochuzování o přírodní bohatství a častým přírodním katastrofám. I když je jich pár, kdo žije a šíří “umění lásky“ a Slovo života, nadále přinášejí těm, které potkávají, radost, naději a smysl pro zodpovědnost. Jeden člověk řekl: “Rozvíjet život fokoláre tady, znamená budovat sociální prostředí pro lidi z Kiribati.

Cristina: Ďakujeme vám všem z Kiribati, ďakujeme za tento dokument.

14) SILVANA VERONESIOVÁ A JEJ STRETNUTIE S CHIAROU

Cristina: Chiara v liste, ktorý sme čítali na začiatku kolegamenta, z apríla '44 píše: „*Verím, že Boh ma miluje a v mene tejto Lásky vyžadujem od svojho života a od života duší, čo kráčajú v mojom ideáli, veľké veci.*“

Jedno z tých dievčat, ktoré sa rozhodlo s Chiarou zdieľať ten istý Ideál, to najmladšie, bola Silvana Veronesiová. Silvana pred troma dňami zomrela. Pripomeňme si ju teraz jedným z posledných rozhovorov, v ktorom rozpráva práve o svojom prvom stretnutí s Chiarou.

Silvana: Chiaru som poznala ako pätnásťročná. Moja rodina bola v tom čase kvôli vojne ešte evakuovaná v jednej dedinke nad Tridentom a ja som každý deň odtiaľ schádzala dolu do mesta do školy. Chodila som do piateho ročníka na Gymnázium Prati v Tridente. Jedného dňa mi spolužiaci vravia: „Počuj, Silvana, učiteľ náboženstva chce všetky naše pracovné zošity. Ty, ktorá chodíš domov tým smerom, cez Námestie kapucínov, kde on žije, nemohla by si mu ich odnieť?“ A ja: „Áno, áno, dobre.“ Vzala som zošity a išla som.

Zazvonila som pri bráne a pýtala si pátra Kazimíra. A tak som mu podala zošity, on mi poďakoval a zrazu mi položil otázku, ktorá mi nikdy neprišla na myseľ. Hovorí mi: „Silvana, máš rada Ježiša?“ Prekvapilo ma to a tak mu hovorím: „Nepoznám ho.“ A on: „Ale chcela by si ho milovať?“ „Ak mi ho pomôžete poznať!?“ A on: „Zoznámim ťa s jednou slečnou, ktorá ti v tom pomôže, býva tu

nižšie.“ Chytrý odložil zošity a zišli sme dolu schodmi na Námestie kapucínov. Zazvonil na dome číslo 2.

Otvorila nám priamo Chiara, tá slečna, s ktorou ma chcel zoznámiť. On jej hovorí: „Toto je študentka zo školy, kde vyučujem. Môžete jej povedať niečo o vás? Chiara sa na mňa usmiala a hovorí mi: „Pod', pod' ďalej Silvánka“.

Pozvala ma sadnúť si na malú pohovku v miestnosti vedľa vchodu. A hovorí mi: „Vieš, Silvana, pochopili sme, že život je len jeden, preto ho treba dobre vynaložiť, za niečo, čo sa nepominie. My sme pochopili, že jedine Boh sa nepominie. Tak sme si zvolili Boha za ideál nášho života!“ V okamihu, keď Chiara vyslovila túto vetu, hneď som pochopila, že je aj pre mňa. V tej chvíli som sa rozhodla, že aj ja budem mať za svoj Ideál Boha. Jediného, ktorý sa nepominie.

Keď sme vstali, schýľovalo sa už k večeru, začalo sa stmievať. Keď som otvorila vchodové dvere, bolo vidno hviezdy. A Chiara hovorí: „Vieš, naše duše sú ako hviezdy, a my by sme chceli vytvoriť súhvezdie, v ktorom by každá hviezda bola krajšia preto, že je spoločne s ostatnými“. Keď som odchádzala z toho domu, mala som pocit, že som našla to, čo som hľadala. Po rokoch, Chiara pri spomienke na okamih tohto nášho pozdravu a slov o hviezdach a súhvezdí, povedala, že vlastne vtedy po prvýkrát objavila to spoločné žitie evanjelia, túto kolektívnu spiritualitu, ktorá si začínala raziť cestu a ktorú nám aj Cirkev schválila.

Cristina: Vďaka Silvana, aj my sa cítime súčasťou tohto súhvezdia.

14) **DEM. REPUBLIKA KONGO - VOJNA JE SMRŤ. MIER JE LÁSKA.**

Cristina: Kto verí v lásku, skutočne dokáže urobiť veľké veci. A na to netreba veľa slov. Pozrime sa, čo sa stalo v Demokratickej republike Kongo.

Dieťa: *My chceme mier, my chceme mier. Volám sa François a chodím do prvej triedy. Ďakujem vám.*

Speaker: „Vojna je smrť. Mier je láska“. Toto sú deti z Kinshasy v Kongu, deti z prírodou požehnannej krajiny, avšak zranenej 30 rokov trvajúcou vojnou, podporovanou silnými medzinárodnými záujmami, chamtivosťou, korupciou.

Na začiatku novembra sa viac ako 2000 detí zhromaždilo na veľkom priestranstve pred školou *Petite Flamme* v Kinshase. Snívajú o novej budúcnosti pre túto krajinu. Sú to deti z Fokoláre a stovky ich priateľov z asi dvadsiatich škôl, ktorí povedali „nie vojne a áno umeniu milovať, ktoré buduje mier“. Vypočuli si ich občianske, diplomatické a cirkevné autority a národná televízia, ktorá o tejto udalosti odvysielala správu.

Chodia do *Petite Flamme*, do škôl vytvorených s cieľom poskytnúť jedno teplé jedlo a lekársku starostlivosť deťom na predmestí Kinshasy, hlavného mesta Konga. V priebehu rokov sa tieto typy škôl znásobili aj v iných oblastiach krajiny a rozšírili školskú dochádzku aj na staršie deti. Vytvorili sa tiež triedy pre slepé a hluchonemé deti. Podporujú ich rôzne inštitúcie a mimovládne organizácie, okrem iných aj Asociácia Nové rodiny.

Na pestrofarebnom pódiu bolo mnoho kociek lásky odovzdaných každej škole, ako symboly cesty a spoločného záväzku pre mier.

16) CHIARA LUBICHOVÁ – SUPERCONGRES, Rím (Koloseum) 26. Mája 2002

Cristina: „My chceme mier!“, volal na začiatku malý François. Toto zvolanie ale nie je nasmerované iba na vlády krajín a inštitúcie, ale aj na každého z nás. Niekoľko mesiacov od útoku na veže Dvojičky v New Yorku sa Chiara stretáva s mládežou z celého sveta, a jej slová sú mimoriadne aktuálne aj dnes. Vypočujme si ich.

Chiara: [...] Mier. Je azda mier taká aktuálna skutočnosť? Isteže áno, ba dnes azda viacej než inokedy. A to nielen z dôvodu desiatok vojen prebiehajúcich v rôznych končinách našej planéty, ale aj preto, že mier je dnes ohrozený iným, omnoho klamnejším spôsobom.

[...] Situácia je teda vážna. Preto, ak sa veci majú takto, nestačí sa postaviť proti tomuto nebezpečenstvu len ľudskými prostriedkami. Treba sa proti nemu postaviť silami dobra s veľkým „D“. Vy všetci viete, kto je toto Dobro. Je ním predovšetkým Boh a všetko, čo má korene v ňom: duchovný svet, veľké hodnoty, opravdivá láska, modlitba. [...]

Mier je v súčasnosti taký vzácny, že my všetci, dospelí i mladí ľudia, ľudia na zodpovedných miestach i jednoduchí obyvatelia, sa musíme snažiť o jeho záchranu. [...] Prirodzene na to, aby sme vedeli, ako sa máme správať, je potrebné dobre poznať najpodstatnejšie dôvody súčasnej dramatickej situácie.

Vy sami viete, že na svete vládne nespravodlivosť, že existujú bohaté a chudobné krajiny, zatiaľ čo Boží plán s ľudstvom je, aby sme všetci žili ako bratia, v jedinej veľkej rodine, s jediným Otcom. [...]

Ako teda vytvoriť väčšiu rovnosť, ako dospieť k určitému spoločenstvu dobier? Je zrejmé, že dobrá sa nepohnú sami, ak sa nepohnú srdcia. Preto treba rozširovať lásku, tú vzájomnú lásku, z ktorej sa rodí bratstvo. Treba zaplaviť svet láskou a začať musíme od seba!

[...] Nieкто z prítomných by sa ma však mohol opýtať: „Dá sa zlúčiť láska a vzájomná láska so spôsobom života, ktorý nám odovzdali naše kultúry?“

Áno, je to možné. Otvorte vaše posvätné knihy a prakticky vo všetkých nájdete takzvané „zlaté pravidlo“. Kresťanstvo ho uvádza v tejto forme: „Ako chcete aby ľudia robili vám, tak robte aj vy im!“ (porov. Lk 6,31). V židovstve znie: „Čo sa nepáči tebe, nerob ani ty inému.“ (Tob 4, 15)

Islam: „Nikto z vás nie je naozajstným veriacim, ak nepraje bratovi to, čo sebe samému.“ (Hadith 13, Al Bukhari). Hinduizmus: „Nekonaj druhým to, čo by ti spôsobilo bolesť, ak by sa urobilo tebe.“ (Mahabharata 5, 1517). Všetky tieto vety hovoria, aby sme si blížneho vážili a milovali ho.

Ak ty, moslim, budeš milovať, a ty, kresťan, budeš milovať, a ty, žid, budeš milovať, a ty, hinduista, budeš milovať, zaiste sa medzi vami zrodí vzájomná láska. Rovnako by to malo platiť medzi všetkými. Takto sa vytvorí časť univerzálneho bratstva.

[...] Milovať teda: to je jedno z veľkých tajomstiev súčasnosti.

Treba však milovať osobitnou láskou. Samozrejme nie tou, ktorá by sa zamerala len na príbuzných, alebo na priateľov, ale milovať treba všetkých, sympatických i nesympatických, chudobných i bohatých, malých i veľkých, ľudí z tvojej krajiny i cudzincov, priateľov i nepriateľov. Všetkých.

Milovať ako prví, byť iniciatívni a nečakať, kým vám nieкто iný preukáže lásku.

A nemilovať len slovom, ale konkrétne, činmi. A milovať sa navzájom.

[...] Ak budete takto robiť, ak budeme všetci takto konať, univerzálne bratstvo sa rozrastie, rozkvitne solidarita a dôjde aj k lepšiemu rozdeľovaniu dobier a nad svetom sa opäť rozžiari dúha mieru, nad tým svetom, ktorý o pár rokov bude vo vašich rukách.

17) **ZÁVER**

Cristina: Lúčime sa s touto Chiarinou výzvou.

Stretneme sa pri budúcom kolegamente, ktoré budeme vysielat' z Indie, z Mumbai, v nedeľu 7. februára, nie 6. februára, ako bolo v pláne, ale v nedeľu siedmeho. Takže dopredu a spoločne! Srdečne pozdravujem Latinskú Ameriku, osobitne Kolumbiu. A latinsko-americký pozdrav všetkým vám.